

9) Stöd utveckling för hållbar försörjning och minskad fattigdom bland romer, t.ex. genom utbildning, inkomstgenererande projekt, företagsekonomisk rådgivning och stöd för att utveckla små och medelstora företag, liksom möjligheter till anställning, också i kyrkorna. Arbeta med långsiktiga, inkluderande och strategiska åtgärder.

10) Var medveten om att "en fördom kommer sällan ensam". Bygg strategier som tar hänsyn till att t.ex. antiziganism, antisemitism och rasism är sammanlänkade fenomen. Bejaka samtidigt behovet av att specifikt fokusera på antiziganism eftersom det är minst uppmärksammat.

11) Protestera mot antiziganism i samhället och i media. Följ det åttonde budet att inte bära falskt vittnesmål mot din nästa, reagera när falska eller generaliserade anklagelser görs mot romer. Utmana hatets retorik och gör människor medvetna om att historien lär oss att intolerant retorik kan leda till folkmord.

12) Utöka samarbetet kring romsk migration, på europeisk ekumenisk nivå liksom mellan kyrkor, diakonala organisationer och samhället i övrigt. Främja både teologi och diakoni i relation till romsk migration och de utmaningar den för med sig, utifrån både sändar- och mottagarländernas perspektiv, och arbeta också med romer som tillhör andra trossamfund.

Och i allt detta: Arbeta med och involvera romer i både analys och handling!

Ett upprop för rättvisa och värdighet för romer

12 rekommendationer för kyrkor, kyrkligt relaterade organisationer och kristna i Europa

"Alltså är ni inte längre gäster och främlingar utan medborgare tillsammans med de heliga och tillhör Guds familj." (Efesierbrevet 2:19). Det var temat för ett möte i Frankfurt, Tyskland, i november 2013, organiserat av Kyrkornas kommission för migranter i Europa (CCME) och Europasektionen för Lutherska Världsförbundet (LWF). Mötet, som fokuserade på migration och jämlikt medborgarskap för romer i Europa, mynnade ut i följande rekommendationer (översatta från engelska av Svenska kyrkan, mars 2014):

1) Öka kunskapen om romsk kultur och historia i kyrkorna och i samhället, t.ex. genom utställningar, broschyrer och utbildningsmaterial. Ta vara på möjligheten att uppmärksamma och synliggöra romsk historia och kultur vid förintelsens minnesdag den 27 januari och romernas internationella dag den 8 april.

2) Skapa mötesplatser mellan romer och icke-romer där personliga möten möjliggörs, livshistorier, musik och konst delas och gudstjänster firas tillsammans. Stöd församlingar att vara öppna och välkomnande gemenskaper och skapa förutsättningar för nära samarbete med och större representation av romer på europeiska kyrkmöten.

3) Basera arbetet på en teologi som främjar inkludering och rättvisa, använd bibliska berättelser och liknelser som öppnar för reflektion, utmanar oss att lämna våra bekvämlighetszoner och stärker oss i vår tro på en enda mänsklighet. Skapa utrymmen där även rädslor och svårigheter i kulturella möten kan uttryckas och bearbetas.

4) Stärk kompetensen i kyrkorna. Erbjud utbildningar i romsk kultur för kyrkliga medarbetare så att de har kunskap och förutsättningar att nå romska grupper. Erbjud utbildning i andlig vägledning och diakonalt arbete till kyrkliga medarbetare från romska grupper för att stärka deras roll i kyrkorna. Samla in och dela goda exempel med andra.

5) Minska spänningar mellan romer och majoritetssamhället, t.ex. genom att utbilda interkulturella brobyggare. Arbeta tillsammans med romska ledare för att bygga ömsesidig tillit och förståelse. Stöd samarbeten över olika typer av gränser och involvera särskilt barn och unga.

6) Återerövra romsk kultur. Uppvärdera och ta till vara på romska gruppers kulturella uttryck och lär om mångfalden och likheterna inom den romska kulturen. Undvik samtidigt att frysa bilden av vad romsk kultur är eller ska vara. Bejaka att alla levande kulturer är inbegripna i förändringsprocesser.

7) Gör inte romer till offer. Bekräfta romer som förändringsaktörer och stärk deras röst i samhället. Arbeta alltid tillsammans med romer i romska frågor. Bidra till mötesplatser där olika minoritetsgrupper och deras olika organisationer kan stärka och stå upp för varandra.

8) Uppmuntra och stöd romer att fullfölja grundskolan och satsa på högre utbildning. Arbeta för att avskaffa alla hinder för romska barn - både flickor och pojkar - att gå i skolan. Stöd vuxna romer - både kvinnor och män - att utbilda sig, också till vinningstjänster i kyrkan.